

Středověký hrad Skály

Nový Jimramov, okr. Žďár nad Sázavou, kraj Vysočina

2. polovina 14. století – 1. polovina 15. století

 0,8 km

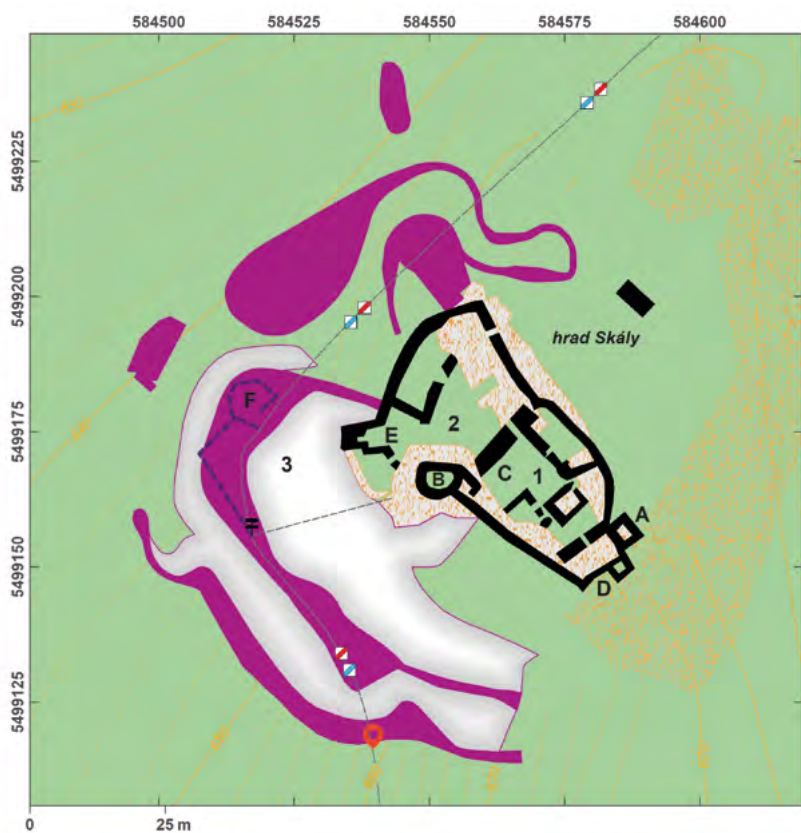
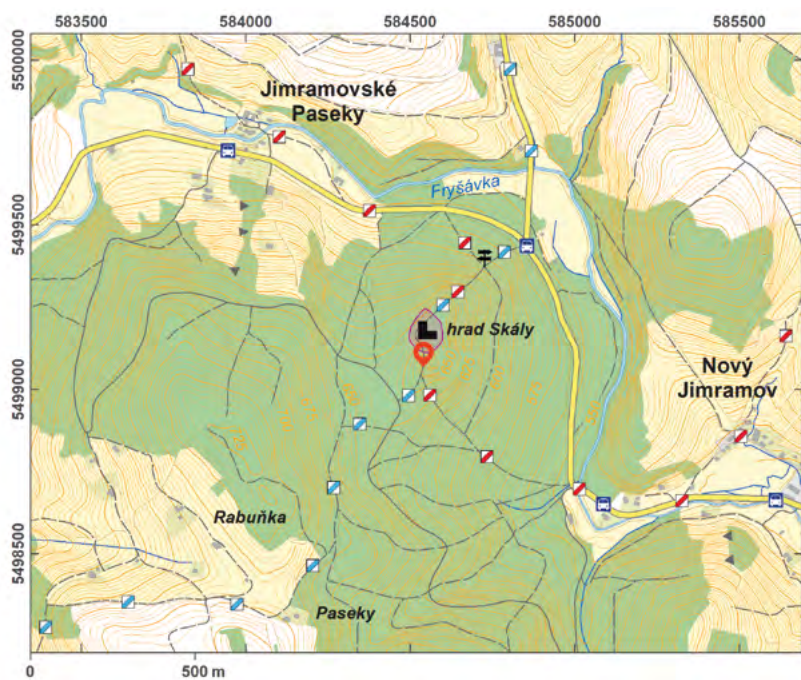
Navigační bod: N 49°38'19.20",
E 16°10'15.16".

↑ Předhradí s relikty mohutné věže brány a vstupní
brankou. Foto A. Knechtová 2014

Přístup: Od zastávky autobusu Jimramov, Rabuňka na silnici z Nového Jimramova směrem na Jimramovské Paseky po červené turistické značce zhruba 1 km po zpevněné lesní cestě, náročnější trasa vede od odbočky z této silnice směrem na Javorek po modré turistické značce prudkým stoupáním asi 700 metrů. Turistické značky se u zříceniny křížují.

Význam: Pozůstatky středověkého hradu důmyslně využívajícího rulový skalní útvar Štarkov na svahu nad říčkou Fryšávkou. Zvětváváním podél puklin byly vytvořeny mohutné věžovité skalní bloky oddělené úzkými soutěskami, které byly unikátně využity pro stavbu středověkého hradu.

Historie: *Hrad byl vybudován v letech 1376 až 1383 Archlebem ze stařechovické větve Kunštátů. První písemné zmínky jsou z roku 1384, kdy hrad postupuje Archleb svým synům Erhartovi a Janovi. Zatímco Jan se v pramenech už dále neobjevuje, Erhart patřil k významným postavám tehdejší doby – v roce 1398 ho markrabě Jošt jmenoval nejvyšším olomouckým sudím. Úmrtím Erharta v roce 1415 končí období, kdy hrad Skály plnil funkci sídla šlechtického rodu. V témže roce převzal majetek sirotčí správce Erhart Puška z Kunštátu a hrad se stal sídlem jeho loupeživé družiny. Po jeho smrti v roce 1419 se část družiny vrhá do nastávajících husitských válek. Z písemných zpráv je doloženo, že ve čtyři-

↑ Vstupní branka pro pěší. Foto A. Knechtová 2014

cátých letech 15. století se na hradu Skály ukrývá více než 500 táboritů, v jejichž čele měl stát bývalý husitský hejtmán Jan z Brezan. Jan z Brezan opustil hrad po složitéch jednáních v roce 1440. Část jeho posádky odejít odmítla, a tak došlo k násilnému zničení hradu. *Archeologickým výzkumem bylo doloženo, že dobytí hradu nebylo snadnou záležitostí, o čemž svědčí například velké množství nalezených dělových koulí. Po urputných bojích byl hrad na podzim roku 1440 dobyt.

Popis: Stavební podoba hradu, výrazně ovlivněná využitím skalních bloků, je ojedinělá, nemá na našem území analogii a nelze ji ani typologicky zařadit. Hrad je vybudován v poměrně příkrém svahu ve směru jihovýchod-severozápad v nadmořské výšce 650–679 m n. m. a tři jeho obvodové stěny jsou tvořeny skalními bloky, které se rozevírají směrem k západu, kde přístup uzavírají dvě obvodové zdi s branami. Přístup k hradu zabezpečovaly dvě věže umístěné na skalních blocích – jihovýchodně od jádra hradu to byla hranolová věž (A), na vrcholu západního skalního bloku byla vybudována oválná věž s břitem (B). Prostor mezi skalními bloky je rozdělen na dvě části mohutnou zdí o síle téměř tři metry (C). Ta odděluje samotné jádro hradu (1) v jihovýchodní části hradu od druhého předhradí (2) v dolní severozápadní části. V prostoru hradního jádra byly umístěny tři kamenné budovy – dvoupodlažní palác o rozměrech zhruba 6 x 9 m, patrová budova, interpre-

tovaná jako purkrabství a nevelká téměř čtvercová budova, která byla původně kuchyní. Z přízemí paláce byl průchod k brance (D) a odtud skalní průrvou na příkrý svah nad řekou Fryšávkou. Vnější strana soutěsky byla opatřena brankou, umístěnou za okraje skal a z vnějšího pohledu nepostřehnutelnou. V ploše dvora pod palácem byla umístěna *cisterna, vytesaná do skály.

Pod skalním převísem na severní straně byla důmyslně umístěna kuchyně, využívající skalní převís jako část *dymníku. Stavba byla prostorově omezena a její převážnou část zabíralo ohniště, ze tří stran zasazené mezi skály. Jihovýchodně od kuchyně bylo pravděpodobně situováno schodiště, spojující podhradí se samotným hradním jádrem. V západní části obvodové hradby je do příkopu vysunuta mohutná věž brány se zahlobeným vnitřním prostorem, tzv. vlčí jámou (E), jejíž boční stěny jsou zachovány až do výšky 3 m.

Jihozápadní část lokality je na základě *archeologického výzkumu interpretovaná jako *první předhradí (3). Západním směrem od něj jsou v lesním porostu patrné pozůstatky *valu, ve kterém byla archeologickým výzkumem doložena existence dřevo-hlinité bašty (F).

V letech 1994 až 2014 probíhal na lokalitě pod vedením L. Belcrediho z Moravského zemského muzea v Brně archeologický výzkum, zjištěné stavební konstrukce jsou konzervovány a prezentovány. Lokalita je volně přístupná. [rs]

↑ Rekonstrukce podoby hradu Skály v letech 1380–1440. Podle M. Plačka a P. Šimečka, archiv NPÚ, ÚOP v Brně

Literatura:

Plaček 1996, 2001; Belcredi 2006b, 2012, 2015.

Okolí:

- (1) Jimramov – Městská památková zóna:
N 49°38'11.26", E 16°13'33.84" (4 km).
- (2) Dalečín (ZR), zřícenina hradu:
N 49°35'32.82", E 16°14'37.90" (7,4 km)
- (3) Česká Cikánka (ZR), pravěké a raně
středověké hradiště: N 49°42'31.10",
E 16°4'28.26" (10,5 km).